

Sveriges politik för global utveckling

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utrikesutskottet regeringens skrivelse 2004/05:4 Sveriges politik för global utveckling samt skrivelse 2004/05:161 Sveriges politik för global utveckling.

Vidare behandlas ett antal motioner som väckts med anledning av skrivelserna samt några motioner från de allmänna motionstiderna 2004 och 2005 som innehåller yrkanden med avseende på politiken för global utveckling.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelserna till handlingarna samt att motionerna avstyrks.

Till betänkandet är fogat 8 reservationer och 1 särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Bakgrund.....	5
Skrivelsernas huvudsakliga innehåll.....	6
Utskottet.....	8
Mål, målkonflikter och huvuddrag.....	8
Motioner.....	8
Utskottets överväganden.....	9
Extern utvärdering.....	13
Motionerna.....	13
Utskottets överväganden.....	14
PGU och Regeringskansliets organisation.....	17
Motionerna.....	17
Utskottets överväganden.....	18
Skrivelsernas struktur och innehåll.....	20
Motionerna.....	20
Utskottets överväganden.....	22
Några inslag i politiken för global utveckling.....	24
Motioner.....	24
Utskottets överväganden.....	24
Reservationer.....	27
1. Mål, målkonflikter och huvuddrag, punkt 1 (m, c).....	27
2. Mål, målkonflikter och huvuddrag, punkt 1 (fp).....	27
3. Mål, målkonflikter och huvuddrag, punkt 1 (kd).....	29
4. Mål, målkonflikter och huvuddrag, punkt 1 (v).....	30
5. Konsekvensanalys och samstämmighet, punkt 2 (c).....	31
6. PGU och Regeringskansliets organisation, punkt 4 (fp).....	32
7. Skrivelsernas struktur och innehåll, punkt 5 (mp).....	33
8. Några inslag i politiken för global utveckling, punkt 6 (mp).....	34
Särskilt yttrande.....	35
Skrivelsernas struktur och innehåll, punkt 5 (v, mp).....	35
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	38
Skrivelse 2004/05:4.....	38
Följdmotioner med anledning av skr. 2004/05:4.....	38
Skrivelse 2004/05:161.....	39
Följdmotioner med anledning av skr. 2004/05:161.....	39
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004.....	42
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005.....	44

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Mål, målkonflikter och huvuddrag

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:U3 yrkande 1, 2004/05:U19 yrkande 3, 2004/05:U21 yrkande 2, 2004/05:U22 yrkandena 2–5, 2004/05:U23 yrkandena 1 och 2, 2004/05:U278 yrkande 1, 2004/05:U307 yrkande 14, 2004/05:U331 yrkandena 5 och 6, 2005/06:U253, 2005/06:U336 yrkande 8 och 2005/06:U383 yrkande 4.

Reservation 1 (m, c)

Reservation 2 (fp)

Reservation 3 (kd)

Reservation 4 (v)

2. Konsekvensanalys och samstämmighet

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:U4 yrkandena 2–4 och 2004/05:U24.

Reservation 5 (c)

3. Extern utvärdering

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:U19 yrkandena 2 och 4 samt 2005/06:U349 yrkande 11.

4. PGU och Regeringskansliets organisation

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:U4 yrkande 1, 2004/05:U5, 2004/05:U19 yrkande 1, 2004/05:U21 yrkande 3, 2004/05:U22 yrkande 1, 2004/05:U261 yrkande 5, 2004/05:U331 yrkandena 4, 7 och 9 samt 2005/06:U349 yrkande 12.

Reservation 6 (fp)

5. Skrivelsernas struktur och innehåll

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:U3 yrkandena 2–4 och 7, 2004/05:U20 yrkandena 1–9, 2004/05:U22 yrkande 6, 2004/05:U23 yrkandena 3, 4 och 8, 2004/05:U298, 2005/06:U276 yrkande 2 och 2005/06:U311 yrkande 16.

Reservation 7 (mp)

6. Några inslag i politiken för global utveckling

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:U3 yrkandena 9–12, 2004/05:U23 yrkandena 5, 6 och 9 samt 2005/06:K453 yrkande 6.

Reservation 8 (mp)

7. Regeringens skrivelser 2004/05:4 Sveriges politik för global utveckling och 2004/05:161 Sveriges politik för global utveckling

Riksdagen lägger skrivelserna 2004/05:4 Sveriges politik för global utveckling och 2004/05:161 Sveriges politik för global utveckling till handlingarna.

Stockholm den 8 november 2005

På utrikesutskottets vägnar

Urban Ahlin

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Urban Ahlin (s), Gunilla Carlsson i Tyresö (m), Berndt Ekholm (s), Kent Härstedt (s), Göran Lindblad (m), Kaj Nordquist (s), Birgitta Ohlsson (fp), Veronica Palm (s), Lotta Hedström (mp), Anita Johansson (s), Björn Hamilton (m), Rosita Runegrund (kd), Sermin Özürküt (v), Ronny Ölander (s), Gabriel Romanus (fp) och Annika Qarlssoon (c).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utrikesutskottet regeringens skrivelse 2004/05:4 Sveriges politik för global utveckling samt skrivelse 2004/05:161 Sveriges politik för global utveckling.

Vidare behandlas ett antal motioner som väckts med anledning av skrivelserna samt några motioner från de allmänna motionstiderna 2004 och 2005 som innehåller yrkanden med avseende på politiken för global utveckling.

Skrivelserna har överlämnats som en följd av det beslut riksdagen fattade i december 2003 om en ny svensk utvecklingspolitik där målet att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling skall gälla för alla politikområden.

Politiken för global utveckling befinner sig i ett inledningsskede. Såväl målsättningar som de instrument och metoder som förutses användas för politikens genomförande är alltjämt under bearbetning. Utskottet har därför valt att ge de bägge skrivelserna en mer övergripande behandling.

En föredragning med anknytning till ärendet har ägt rum inför utrikesutskottet av chefen för OECD:s kommitté för utvecklingsfrågor (Development Assistance Committee, DAC) Richard Mannings.

Bakgrund

I december 2003 fattade riksdagen beslut om en svensk politik för global utveckling baserad på regeringens förslag i propositionen Gemensamt ansvar: Sveriges politik för global utveckling (prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3, rskr. 2004/05:4). Beslutet lade grunden för en samstämmig politik för en rättvis och hållbar global utveckling. Utgångspunkten är att nationella politiska beslut har globala återverkningar och att alla politikområden kan bidra till arbetet med att bekämpa fattigdom.

Riksdagen stödde i sitt betänkande (bet. 2003/04:UU3) regeringens förslag att i skrivelse till riksdagen rapportera genomförandet av politiken för global utveckling. Den första resultatskrivelsen, regeringens skrivelse om Sveriges politik för global utveckling (skr. 2004/05:4), överlämnades till riksdagen i september 2004. Den andra resultatskrivelsen, regeringens skrivelse om Sveriges politik för global utveckling (skr. 2004/05:161), överlämnades till riksdagen i maj 2005.

Skrivelsernas huvudsakliga innehåll

I skrivelse 2004/05:4 presenteras regeringens arbete i riktning mot en samstämmig politik för global utveckling. Skrivelsen skildrar utgångsläget för ett samstämt arbete för global utveckling inom områdena rättsliga frågor; utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik; handelspolitik; migrationspolitik; politik för social omsorg och folkhälsa; ekonomisk politik och finansiella frågor; utbildnings-, forsknings- och ungdomspolitik; jordbruks-, fiskeri- och konsumentpolitik; kultur- och mediepolitik; miljöpolitik; närings-, arbetsmarknads- och transportpolitik samt politik för internationellt utvecklingssamarbete.

De aktuella politikområdena är sedan länge viktiga inslag i det traditionella utvecklingssamarbetet, framför allt vad gäller kapacitets- och institutionsutveckling. Fokus för resultatskrivelsen ligger dock på hur områdena i sin egen ordinarie verksamhet och politik kan främja den globala utvecklingen. Inom vissa områden har potentiella målkonflikter i relation till det övergripande målet identifierats, inom andra synergieffekter som kan utvecklas vidare.

Skrivelsen innehåller även en beskrivning av det internationella utvecklingssamarbetets roll i en samstämmig politik för global utveckling. Den handlar om att på olika sätt skapa förutsättningar för utvecklingsländer och människor som lever i fattigdom att dra nytta av de möjligheter som framsteg inom andra politikområden ger. Skrivelsen syftar således inte till att ge en heltäckande bild av verksamheten inom politikområdet internationellt utvecklingssamarbete. Rapporteringen i relation till målet för utvecklingssamarbetet sker med start i budgetpropositionen för år 2006.

Vidare presenteras Sveriges arbete med millennieutvecklingsmålen, med fokus på det åttonde målet om att utveckla ett globalt partnerskap för utveckling, samt även frågor kring organisation, information och opinion.

I skrivelse 2004/05:161 framhålls att det inom regeringen finns ett ansvarigt statsråd, och enligt Regeringskansliets instruktion är det Utrikedepartementet som är ansvarigt för samordningen av politiken för global utveckling. Inom Utrikesdepartementet har en separat funktion upprättats för samordning och uppföljning. Varje enskilt politikområde ansvarar för genomförandet av åtgärder inom sitt område. Vidare lämnas en redogörelse för hur arbetet med att utveckla politiken för en rättvis global hållbar utveckling framskridit, den globala dagordningen samt EU:s roll, det pågående arbetet, inklusive mål, instrument samt hittills uppnådda resultat under 2004 och slutligen en redogörelse för inriktningen på det fortsatta arbetet.

I skrivelsen framhålls att politiken för global utveckling är ett långsiktigt åtagande som ställer stora krav på arbetsformer och samordning inom Regeringskansliet. Genomförandet av politiken befinner sig i ett inledningsstadium. Arbetet med att formulera målsättningar och precisera konkreta aktiviteter och instrument för genomförandet av politiken har inletts och olika politikområden har kommit olika långt i genomförandet. I syfte att

förenkla och förbättra arbetet över departementsgränserna har en interdepartemental referensgrupp inrättats. Samstämmighet förutsätter att erfarenheter och synpunkter kan utbytas mellan olika politikområden. Metoder och verktyg för att förbättra genomförandet av politiken för global utveckling skall vidareutvecklas.

Utskottet

Mål, målkonflikter och huvuddrag

Motioner

I kommittémotion 2004/05:U21 (*fp*) yrkande 2 anförs att det övergripande målet för svenskt utvecklingssamarbete skall vara demokrati. I kommittémotion 2004/05:U307 (*m*) yrkande 14 krävs att målet för Sveriges politik för global utveckling uttryckligen skall vara FN:s millenniemål, med tillägget att främja de mänskliga rättigheterna och demokrati.

I kommittémotion 2005/06:U383 (*kd*) yrkande 4 anförs att målet för politiken för global utveckling skall ha det grundläggande kravet på mänskliga rättigheter som utgångspunkt. Motionären bakom den enskilda motionen 2004/05:U22 (*fp*) yrkande 2 menar att politiska ställningstaganden måste relateras till det övergripande målet om hållbar utveckling.

Motionären bakom den enskilda motionen 2004/05:U23 (*mp*) yrkande 1 menar att regeringen i kommande resultatskrivelser klart måste ange både uppnåendemål, delmål och genomförandemål, var och av vem de specificerade målsättningarna fastslagits samt de övergripande målsättningarna i betänkande 2003/04:UU3 Sveriges politik för global utveckling. I yrkande 2 anförs att regeringen i kommande resultatskrivelser skall redovisa målkonflikter mellan verksamhetsområden i enlighet med tidigare framförda krav.

Motionären bakom den enskilda motionen 2004/05:U19 (*kd*) yrkande 3 menar att regeringen måste påskynda sitt arbete att utarbeta tydliga kvantifierbara (mätbara) metoder och mål för politiken för global utveckling. I kommittémotion 2004/05:U24 (*c*) efterlyser Centerpartiet nya, mätbara mål för hur politiken på ett mer samstämmigt sätt skall bidra till en global, hållbar och rättvis utveckling.

I den enskilda motionen 2004/05:U3 (*mp*) yrkande 1 anförs att kommande skrivelser skall ha avsnitt som belyser utmaningar, målkonflikter och problemställningar. Härigenom, menar motionären, kan regering, riksdag och allmänhet hållas informerad om hur politiken fungerar inom enskilda politikområden samt få en bild av vilka områden som måste bli föremål för särskild uppföljning.

I kommittémotion 2004/05:U4 (*c*) yrkande 2 anförs att regeringens problem- och konsekvensanalyser av politikområden bör förtydligas. Regeringen bör, anser motionärerna, tydligare klargöra vilka mål man har för olika politikområden och vilka problem man vill lösa. Detta är grundläggande för att en mätning av den nya politikens genomslag skall kunna komma till stånd.

Motionärerna kräver vidare (*yrkande 3*) – i syfte att kunna följa regeringens hantering av målkonflikter – ett införande av konsekvensanalyser där just fattigdoms- och rättighetsperspektivet skall vara tongivande. Det skall, menar motionärerna, vara möjligt att följa vilka vägval regeringen gör och vilken betydelse fattigdoms- och rättighetsperspektivet har för regeringens beslut. I *yrkande 4* anser motionärerna att regeringen till nästa års redovisning av Sveriges politik för global utveckling bör komma med en förbättrad redovisning (enligt de förslag som har givits i yrkandena 2 och 3 i samma motion).

I kommittémotion 2004/05:U278 (*v*) *yrkande 1* framhålls att det finns behov av ökad öppenhet kring hur regeringen hanterar målkonflikter i den nya politiken för global utveckling och att regeringen tydligare måste redovisa vilka problem man ser inom de olika målområdena och vilka operativa mål man har inom givna tidsperioder.

I kommittémotion 2004/05:U331 (*kd*) *yrkande 5* krävs en tydligare inventering av problem och formulering av mål för utvecklingspolitiken på olika områden.

I *yrkande 6* framhålls att det inom ramen för den nya politiken för global utveckling måste utarbetas verktyg för att identifiera och lösa målkonflikter mellan främjande av fattigdomsbekämpning och andra politiska mål och att insynen i hur regeringen hanterar målkonflikter måste öka.

Motionären bakom den enskilda motionen 2004/05:U22 (*fp*) *yrkande 3* anför att regeringen bör tillföra fredsstävande och icke-våldsmetoder till huvuddraget konflikthantering och säkerhet. I *yrkande 4* anføres att regeringen bör tillföra ett icke-våldsperspektiv till rättighetsperspektivet. I *yrkande 5* anføres att regeringen bör tillföra fredsperspektivet till rättighetsperspektivet och fattiga människors perspektiv på utveckling.

I kommittémotion 2005/06:U253 (*v*) anför Vänsterpartiet att den svenska globala utvecklingspolitiken, förutom fattigdoms- och rättighetsperspektivet, bör innehålla ytterligare ett perspektiv – könsmaktsperspektivet.

I partimotion 2005/06:U336 (*fp*) *yrkande 8* anför Folkpartiet att regeringen skall lägga till ett demokratimål i sin millenniemålsrapport, vilken beräknas presenteras våren 2006.

Utskottets överväganden

Utskottet konstaterar att flera av de ovan presenterade motionerna behandlar målsättningar för politiken för global utveckling, hur politikens genomförande skall kunna mätas samt hur politikens huvuddrag skall struktureras. Eftersom detta rör frågor om de grundläggande koncepten för politiken för global utveckling är det påkallat att kortfattat rekapitulera utgångspunkter, perspektiv och målsättningar som riksdagen i annat sammanhang (bet. 2003/04:UU3) har behandlat och fastställt.

Utskottet vill inledningsvis erinra om att det i år är fem år sedan Millenniedeklarationen antogs och millennieutvecklingsmålen fastställdes av stats- och regeringschefer från FN:s medlemsländer. Genom tidsbundna, mätbara och internationellt överenskomna mål skall världens länder agera inom ramen för en mängd olika politikområden, bl.a. för att halvera världens fattigdom till år 2015. FN:s medlemsländer bekräftade sin uppslutning kring millennieutvecklingsmålen och deras genomförande i samband med FN:s världstoppsmöte den 14–16 september 2005.

I Millenniedeklarationen slås fast att global utveckling förutsätter en helhetssyn. Insatser för fattigdomsbekämpning, fred och säkerhet, tillväxt, hälsa, utbildning, miljö, mänskliga rättigheter och demokrati är alla delar av en helhetssyn. Insikten att en rättvis och hållbar global utveckling är beroende av åtgärder inom ett stort antal politikområden har resulterat i en integrerad dagordning för den globala utvecklingen.

Utskottet konstaterar vidare, liksom regeringen, att det övergripande målet för politiken för global utveckling är att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. Målet gäller för samtliga politikområden och bygger på insikten om att alla nationella beslut kan ha konsekvenser för andra länders möjligheter till utveckling. Genom en ökad samstämmighet i agerandet mellan relevanta politikområden och aktörer, inklusive Förenta nationerna (FN), Europeiska unionen (EU), utvecklingsbankerna, andra multilaterala institutioner och andra länder blir fattigdomsbekämpningen effektivare.

Till det övergripande målet om en rättvis och hållbar global utveckling har fogats ett kompletterande mål för svenskt utvecklingssamarbete: att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor.

Politiken för global utveckling skall genomsyras av två perspektiv: dels ett rättighetsperspektiv, dels de fattigas perspektiv. Perspektiven kompletterar och stöder varandra och sätter den enskilda människan i centrum. Perspektiven uttrycker således ett förhållningssätt som utgår från individen som bärare av rättigheter och en syn på fattigdom där brist på makt, säkerhet och möjligheter står i centrum.

Rättighetsperspektivet är baserat på icke-diskrimineringsprincipen och innebär att de mänskliga rättigheterna skall utgöra grunden för åtgärder som syftar till att främja en rättvis och hållbar utveckling. Respekten för de mänskliga rättigheterna, demokrati, jämställdhet mellan kvinnor och män, liksom barnets rättigheter är delar av rättighetsperspektivet. Rättigheterna är universella och odelbara, och den enskilda människan är deras ägare.

Fattiga människors perspektiv på utveckling innebär att fattiga individers erfarenheter, intressen, behov och förutsättningar skall vara vägledande i fattigdomsbekämpningen. Dessa måste synliggöras och tas som utgångspunkt i utformning och genomförande av en politik som bekämpar fattigdomen och främjar en rättvis och hållbar global utveckling.

Politiken för global utveckling består av åtta huvuddrag som av riksdagen (bet. 2003/04:UU3) har grupperats på följande sätt:

- *Grundläggande värden*: demokrati och god samhällsstyrning, respekt för de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män.
- *Hållbar utveckling*: hållbart utnyttjande av naturresurserna och omsorg om miljön, ekonomisk tillväxt samt social utveckling och trygghet.
- *Övriga huvuddrag*: konflikthantering och säkerhet samt globala gemensamma nyttigheter.

Utskottet vill understryka att huvuddragen skall styra och genomsyra alla politikområden tillsammans med perspektiven och målen. Utskottet vill också understryka att utveckling inte beror på någon enstaka faktor, som bistånd eller handel. Den sker när en rad faktorer samverkar på ett positivt sätt. Den nya politiken utgår från en helhetssyn på vad som krävs för att uppnå en rättvis och hållbar global utveckling. Den omfattar därför alla berörda politikområden.

En rättvis och hållbar global utveckling kan bara uppnås genom att många krafter drar åt samma håll. Samstämmighet skall prägla både den nationella politiken och den som drivs inom EU. Kopplingar måste göras mellan säkerhets-, handels-, jordbruks-, folkhälso- och migrationspolitik och global utveckling. Det Sverige säger och gör i ett sammanhang måste stämma med svenskt agerande i ett annat. Samstämmighet ökar också effektiviteten, genom att kunskaper från olika områden tas till vara och genom att olika insatser kan förstärka i stället för att motverka varandra.

I sitt beslut om Sveriges politik för global utveckling gjorde riksdagen tre tillkännagivanden. *Det första tillkännagivandet* rör krigsmaterielexporten och innebär att den utredning som regeringen har tillsatt om översyn av riktlinjerna för krigsmaterielexporten också skall beakta de aspekter som ryms inom politiken för global utveckling.

I det andra tillkännagivandet framhålls att regeringen med regelbundna intervall i en särskild skrivelse bör redovisa de svenska prioriteringarna för riksdagen vad avser Världsbanken, Internationella valutafonden (IMF) och de regionala utvecklingsbankerna.

Det tredje tillkännagivandet avser koordineringsfrågorna. Riksdagen understryker att det är angeläget att det klargörs var samordningsansvaret för politiken för global utveckling skall ligga och att det säkerställs att uppkomna målkonflikter kan avgöras på politisk nivå. Riksdagen menar också att en sammanhållande och pådrivande funktion är nödvändig och att respektive politikområde behöver operativa mål under målet om en rättvis och hållbar global utveckling samt strategier för att underlätta genomslaget av den nya politiken.

Utskottet vill, mot bakgrund av de motionsvis framförda förslagen och med hänvisning till det ovan sagda, understryka att den övergripande och av riksdagen beslutade strukturen för den svenska politiken för global utveckling vad avser mål, perspektiv och huvuddrag ligger fast. Detta gäller även för det kompletterande målet för utvecklingssamarbete.

Utskottet konstaterar därtill att flera av de förslag som efterfrågas av motionärerna vad gäller målen redan får anses vara tillgodosedda. Rättighetsperspektivet – det ena av de två fundamentala perspektiv som avses präglade politiken för global utveckling – tar sin utgångspunkt i respekten för de mänskliga rättigheterna, demokrati, jämställdhet mellan kvinnor och män samt barnets rättigheter. Demokrati och god samhällsstyrning, respekt för de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män utgör även centrala huvuddrag i politiken för global utveckling.

Utskottet vill dock i detta sammanhang erinra om att vidareutveckling och omarbeting av vissa element (t.ex. rörande huvuddragens innehåll) i den svenska politiken för global utveckling grundad på successivt tillvunna praktiska erfarenheter av politikens tillämpning ute på fältet är ett nödvändigt och välkommet inslag. Utskottet anser att de motionsvis framförda förslagen i detta hänseende rymmer intressanta aspekter som bör bli föremål för reflektion i det fortsatta arbetet med förverkligandet av den svenska politiken för global utveckling.

Utskottet konstaterar, med anledning av några av de motionsvis framförda kraven på nya kategorier av mål samt tydliga mätbara metoder och mål för politiken, att regeringen inom respektive huvuddrag formulerar en rad olika mål vilka kompletteras med redogörelser för instrumenten för regeringens arbete samt hur arbetet med att uppnå målen framskrider.

Sålunda presenteras, för de respektive huvuddrag som sorterar under kategorin *Grundläggande värden*, målsättningar som specificerar att politiken för global utveckling skall syfta till att främja, stärka och skydda de mänskliga rättigheterna, identifiera nya arbetsmetoder för att ytterligare stärka kunskapen om och respekten för de mänskliga rättigheterna hos civila samhället och företag som investerar i fattiga länder, identifiera vilka aktörer, strukturer och processer som verkar för eller bromsar fattigdomsinriktade reformer i utvecklingsländerna, förebygga och bekämpa gränsöverskridande organiserad brottslighet och korruption, främja jämställdhet mellan könen osv.

Bland de huvuddrag som sorterar under kategorin *Hållbar utveckling* anförs bl.a. att politiken för global utveckling skall bidra till omställningen till ett hållbart samhälle, nationellt och internationellt, att vara pådrivande internationellt när det gäller att miljöanpassa och effektivisera energisystemen och att vara ett föregångsland i det globala klimatarbetet. Bland de *övriga huvuddragen* märks bl.a. konflikthantering och säkerhet vari regeringen anför att politiken skall bidra till att den internationella förmågan att hantera konflikters alla faser skall förbättras samt bidra till nedrustning, icke-spridning av kärnvapen och skärpt kontroll av konventionella vapen.

Utskottet konstaterar att riksdagen, i betänkande 2003/04:UU3 Sveriges politik för global utveckling, förutsatte att ”de operativa målen för politiken för global utveckling, vilka måste finnas inom de olika politikområdena, utformas så att de blir mät- och uppföljningsbara”. Utskottet konstaterar vidare att riksdagen i samma betänkande underströk att invente-

ringar samt problem- och konsekvensanalyser av den förda politiken inom de olika politikområdena är viktiga metodinstrument ”för att klarlägga bl.a. målkonflikter och för att underlätta en samstämd målstyrning samt en öppen redovisning”. Därtill begärde riksdagen i sitt tillkännagivande angående koordineringsfrågorna att regeringen skulle säkerställa ”att uppkomna målkonflikter kan avdömas på politisk nivå”.

Utskottet anser att arbetet med att förbättra målens mätbarhet är prioriterat och bör fortgå och att Regeringskansliet och därunder lydande myndigheter har goda förutsättningar att, på grundval av successivt tillvunna erfarenheter, utveckla de operativa målsättningarna för respektive huvuddrag. Det måste dock, anser utskottet, finnas en beredskap och förståelse för att detta arbete kommer att ta tid.

Vad avser den eventuella uppkomsten av målkonflikter vill utskottet understryka betydelsen av såväl intern som extern utvärdering av den förda politiken. Också koordineringsfrågorna inom Regeringskansliet – som behandlas närmare på annan plats i detta betänkande – är av stor betydelse för att målkonflikter skall kunna identifieras och hanteras. Det skall dock i detta sammanhang framhållas, såsom också gjordes av riksdagen i betänkande 2003/04:UU3, att det ”inte är möjligt att för alla de olika typer av målkonflikter som kan tänkas uppstå formulera generella riktlinjer för deras lösning”.

Med vad som ovan anförts avstyrker utskottet motionerna 2004/05:U3 (mp) yrkande 1, 2004/05:U4 (c) yrkandena 2–4, 2004/05:U19 (kd) yrkande 3, 2004/05:U21 (fp) yrkande 2, 2004/05:U22 (fp) yrkandena 2–5, 2004/05:U23 (mp) yrkandena 1 och 2, 2004/05:U24 (c), 2004/05:U278 (v) yrkande 1, 2004/05:U307 (m) yrkande 14, 2004/05:U331 (kd) yrkandena 5–6, 2005/06:U253 (v), 2005/06:U336 (fp) yrkande 8 samt 2005/06:U383 (kd) yrkande 4.

Extern utvärdering

Motionerna

Kristdemokraterna anför i partimotion 2005/06:U349 (kd) yrkande 11 att OECD:s biståndsorgan DAC har riktat kritik mot att genomförandet av politiken för global utveckling inte granskas av en oberoende organisation. Motionärerna instämmer i denna kritik och anser att utvärderingen och granskningen bör utföras av en oberoende organisation. Härigenom, anför motionärerna, ökas trovärdigheten och objektiviteten.

I den enskilda motionen 2004/05:U19 (kd) yrkande 2 begärs att politiken för global utveckling måste konkretiseras. Motionärerna konstaterar vidare (yrkande 4) att deras syn på PGU överensstämmer med de slutsatser som presenteras i den utvärdering av svenskt bistånd som OECD nyligen har genomfört (*DAC Peer Review. Sweden, 2005*). Häri pekar OECD på ett antal punkter i PGU som behöver utvecklas eller förändras,

exempelvis behovet av mer geografiskt koncentrerade biståndsinsatser (färre programländer), tydligare strategier för Sveriges multilaterala bistånd och extern utvärdering och revision av den svenska utvecklings- och biståndspolitiken.

Utskottets överväganden

Utskottet vill inledningsvis erinra om vikten av extern utvärdering och revision av den svenska politiken för global utveckling. Utskottet välkomnar därför att regeringen, utöver den självständiga utvärdering som i dagsläget fullgörs av Expertgruppen för utvecklingsfrågor, EGDI, har fattat beslut om etablerandet av en särskild myndighet, *Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete*, med ansvar för att utvärdera det svenska utvecklingssamarbetet.

Utskottet konstaterar att regeringen i juli 2005 lät tillsätta en särskild utredare med uppdrag att bl.a. beskriva institutets arbetsuppgifter, organisera och bemanna myndigheten samt lämna förslag till instruktion och budget. I regeringens direktiv (dir. 2005:84) till utredaren anges vidare, vad avser institutets inriktning, att myndigheten skall utvärdera hur svenska biståndsmedel används i förhållande till utvecklingssamarbetets mål och syfte, liksom effekter av de använda medlen. Vidare skall myndigheten självständigt kunna initiera och genomföra analyser av det internationella utvecklingssamarbetet som har relevans för de beslut som påverkar utvecklingssamarbetet samt kunna analysera och utvärdera både multi- och bilateralt utvecklingssamarbete. Även Regeringskansliets insatser inom utvecklingssamarbetet skall kunna utvärderas. Myndigheten bedöms kunna inleda sin verksamhet vid årsskiftet 2005/06.

Utskottet välkomnar också att regeringen i november 2004 lanserade Forum för global utveckling (i proposition och betänkande benämnt ”Medborgarforum”), vars uppgift är att institutionalisera dialogen för global utveckling och involvera näringsliv, medier, enskilda organisationer, myndigheter, universitet och andra aktörer i samhället i genomförandet av politiken. Det är utskottets uppfattning att detta forum kan spela en viktig roll i diskussionen om målkonflikter och den årliga resultatredovisningen. Utskottet noterar att riktlinjerna för forumets verksamhet är under utarbetande – en utredning har presenterat ett antal förslag kring forumets organisation och verksamhet där också en informell remissbehandling har skett. Forum för global utveckling planeras starta sin verksamhet i början av år 2006.

Utskottet vill därutöver erinra om den utvärderings- och revisionsverksamhet som bedrivs av Riksrevisionen samt om den verksamhet som bedrivs av riksdagens utrikesutskott, inom ramarna för dess arbete med uppföljning och utvärdering. Av stor vikt är därtill den forskning som med direkt eller indirekt bäring på internationellt utvecklingssamarbete bedrivs vid Sveriges universitet och högskolor.

Utskottet konstaterar vidare att Sverige, såsom medlem i OECD (Organization for Economic Co-operation and Development) och genom sitt aktiva engagemang i denna organisations specialkommitté för utvecklingsfrågor DAC (Development Assistance Committee), deltar i ett internationellt nätverk av stater som genomför regelbunden utvärdering och revision av de respektive medlemsstaternas insatser och strategier på utvecklingsområdet. DAC, vars revisionsprojekt genomförs ungefär vart fjärde år, har nyligen utfört och avrapporterat en ingående revision av den svenska politiken för global utveckling (*DAC Peer Review. Sweden, 2005*), främst med avseende på utvecklingssamarbetet.

Utskottet vill i samband härmed erinra om det mycket positiva mottagande som den svenska politiken för global utveckling har fått i DAC-rapporten. Rapporten slår bl.a. fast att den svenska politiken för global utveckling utgör en innovativ och ambitiös handlingsplan och att Sverige är det första i kretsen av medlemsländerna i DAC som har antagit och börjat tillämpa ett så vittomfattande ramverk för utvecklingssamarbete.

Rapporten konstaterar vidare att det är av stort intresse att Sverige framgent förmedlar sina erfarenheter till de övriga DAC-länderna, i takt med att politiken för global utveckling börjar förverkligas. Detta gäller i synnerhet frågor rörande parlamentets roll och inflytande i implementeringsprocessen samt frågor kring metoder och strategier som möjliggör och underlättar de globala utvecklingsfrågornas närvaro och angelägenhet inom hela statsförvaltningen.

Utskottet konstaterar att rapporten identifierar ett antal problem knutna till politikens genomförande. Bland annat hävdas att det finns en tendens till geografisk spridning av biståndsinsatser och medel på bekostnad av strategiskt motiverade begränsade satsningar på vissa mottagarländer. Vidare pekas på risken att den ibland förekommande bristande koordinationen mellan UD och Sida kan resultera i onödigt komplexa och besvärliga riktlinjer för politikens tillämpning på fältet. Rapporten uppmanar också till fortsatt samarbete mellan UD och Sida i utvecklandet av en mer genomarbetad strategi för multilateralt bistånd samt poängterar att den oberoende utvärderingsenhet som nu är under upprättande (Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete) bör ha hela statsmaktens insatser i fokus.

Utskottet välkomnar DAC-rapporten och konstaterar att de slutsatser som rapporten presenterar på flera punkter sammanfaller med utskottets mening. Utskottet noterar exempelvis att riksdagen i betänkande 2003/04: UU3 Sveriges politik för global utveckling ställde sig ”positivt till att ländersamarbetet görs mer flexibelt, samtidigt som insatserna koncentreras till färre områden”. Det bilaterala samarbetet, anförde riksdagen vidare, ”som omfattar flera olika insatsområden i ett och samma land bör, av praktiska skäl, vara begränsat till färre länder än som hittills varit fallet”. Riksdagen

menade också att ”allt fler insatser skall göras tillsammans med andra givare. Därmed kan de svenska insatserna koncentreras till färre områden och sektorer.”

Det är i sammanhanget värt att framhålla, anser utskottet, att politiken för global utveckling alltjämt befinner sig i ett inledande skede där såväl politikens instrument som målsättningar är under utveckling. Såsom också konstateras i DAC-rapporten är de problem och frågor som identifieras föremål för översyn och vidareutveckling inom Regeringskansliet.

Vad avser det motionsvis framförda kravet att politiken för global utveckling bör utvärderas och granskas av en oberoende organisation, konstaterar utskottet att extern utvärdering av utvecklingspolitiken, såsom ovan påvisats, redan sker såväl inom Sverige som internationellt, och att en ny utvärderingsmyndighet, Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete, är under upprättande. Utskottet vill därtill understryka att riksdagen uppbar ansvar för att den svenska politiken för global utveckling i sin helhet utvärderas.

Utskottet vill understryka att även mer generellt analysarbete av de globala utvecklingsfrågorna är av stor vikt för att politiken för global utveckling skall kunna genomföras på ett sätt som effektivt bidrar till målet om en rättvis och hållbar global utveckling. Utskottet konstaterar att studier genomförs, såväl internt inom Regeringskansliet som externt, för att öka kunskapen om hur politiken för global utveckling bäst kan genomföras.

Politikens framgång beror ytterst på hur den påverkar fattiga människor i fattiga länder och i transitionsländer och dessa länders utvecklingsförutsättningar. Hänsyn måste tas till andra länders agerande samt till andra aktörer som t.ex. FN, EU och utvecklingsbankerna.

Ett specifikt instrument för att mäta de rika ländernas samlade policyåtaganden gentemot utvecklingsländer utgörs av det s.k. Commitment to Development Index, framtaget av det oberoende organet Center for Global Development i Washington DC.

Indexet, som spelar en viktig roll i den internationella policydebatten, publiceras årligen i tidskriften Foreign Policy och mäter de 21 rikaste ländernas samlade politik för att minska fattigdomen i världen. Utskottet välkomnar det aktiva svenska deltagandet i arbetet med att utveckla utformning och metodologi för detta index. En tydlig koppling görs bl.a. till det åttonde millennieutvecklingsmålet som berör OECD-ländernas åtaganden för ett globalt partnerskap för utveckling. Indexet bedömer utformningen av de rika ländernas åtgärder inom sju olika politikområden.

Med vad som ovan anförts avstyrker utskottet motionerna *2004/05:U19 (kd) yrkandena 2 och 4 samt 2005/06:U349 (kd) yrkande 11.*

PGU och Regeringskansliets organisation

Motionerna

I den enskilda motionen 2004/05:U19 (kd) yrkande 1 anförs att samordningsarbetet för PGU bör vara departementsövergripande i syfte att ställa lika och tydliga krav på alla departement med samverkan för en effektiv utvecklingspolitik från svensk horisont.

I kommittémotion 2004/05:U4 (c) yrkande 1 efterfrågar motionärerna ett förtydligande av rollen för samordningsfunktionen på UD. I kommittémotion 2004/05:U5 (kd) krävs en konkretisering av politiken för global utveckling och ett klarläggande om hur och av vem samordningen mellan olika politikområden och mellan Sida och alla dess kontaktytor skall genomföras och upprätthållas.

I partimotion 2005/06:U349 (kd) yrkande 12 anförs att det behövs ett kansli inom Statsrådsberedningen som ansvarar för sammanställning av departementens bidrag till politiken för global rättvisa, återrapportering av den förda politiken, framställning av bakgrundsanalyser, initierande av interdepartementala arbetsgrupper och identifiering av departementsöverskridande frågor inom politikområdet.

I kommittémotion 2004/05:U331 (kd) yrkande 4 krävs att den funktion som skall samordna styrning, genomförande och utvärdering av utvecklingspolitiken ges mandat att vara "vakthund" vad gäller underlag inför regeringsbeslut och agera pådrivare för att se till att den svenska utvecklingspolitiken verkligen implementeras på departementen och i den faktiskt förda politiken.

I yrkande 7 framhålls betydelsen av att den sammanhållna utvecklingspolitiken "får fäste" på respektive departement genom att det erbjuds fortbildning för medarbetarna i dessa frågor. I yrkande 9 understryks vikten av att tydlighålla rågången mellan vad som är att betrakta som bistånd och andra delar av utvecklingspolitiken, och att de senare skall finansieras inom ramen för varje enskilt politikområde.

I kommittémotion 2004/05:U21 (fp) yrkande 3 anförs att UD bör inrätta en enhet för främjande av övergång till demokrati i samarbetsländerna.

Motionären bakom den enskilda motionen 2004/05:U22 (fp) yrkande 1 konstaterar att det har bildats en interdepartemental referensgrupp inom Regeringskansliet. Motionären anser att denna grups insatser måste utvärderas.

I den enskilda motionen 2004/05:U261 (mp) yrkande 5 krävs att regeringen redovisar var inom administrationen och i vilken form den avser att skapa koordineringsfunktionen för den sammanhållna politiken för global utveckling.

Utskottets överväganden

Utskottet anser, liksom regeringen, att den svenska politiken för global utveckling förutsätter ett långsiktigt och målmedvetet arbete för att öka samstämmigheten mellan olika politikområden. Utskottet kan, med ledning av skrivelserna, konstatera att arbetet med att formulera målsättningar och precisera konkreta aktiviteter och instrument för genomförandet av politiken har inletts inom olika politikområden. Man har dock inom olika politikområden kommit olika långt i genomförandet. Inom vissa politikområden har sedan lång tid tillbaka bedrivits ett arbete som ligger väl i linje med politikens målsättningar, medan arbetet inom andra områden nyligen har påbörjats.

Områden där Sverige kommit långt när det gäller att integrera ett utvecklingstänkande i den nationella politikutformningen är handels-, jordbruks- och miljöpolitiken. Detta arbete skall fortsätta framhåller regeringen i skrivelsen. Områden där regeringen bedömer att behov föreligger av ett ökat svenskt engagemang är säkerhets- respektive migrationspolitiken. För närvarande genomförs studier av hur utvecklingsperspektivet bättre kan präglade åtgärder inom dessa områden. Utskottet delar regeringens bedömning i detta avseende.

Utskottet bedömer att vägen mot samstämmighet och konsekvens mellan målsättningar för olika politikområden kommer att bli såväl resurs- som tidskrävande. Utskottet vill dock i detta sammanhang understryka att Sverige är det enda land som hittills har antagit en politik för global utveckling som omfattar samtliga politikområden. Den nya politiken har fått stor internationell uppmärksamhet, och andra länder, liksom internationella organisationer, följer med stort intresse hur Sverige omsätter denna nya politik i praktisk handling.

Utskottet välkomnar regeringens fortsatta arbete med att identifiera sätt på vilka alla politikområden mer effektivt kan bidra till politikens genomförande. Regeringen anser att möjligheterna till fokusering mot politikområden där den globala påverkan är av särskild betydelse och där konkreta resultat kan uppnås, bör utredas. Utskottet delar denna uppfattning.

Utskottet vill understryka att samstämmighetspolitik inte kan få fullt genomslag om den endast bedrivs på det nationella planet. Utskottet välkomnar därför att regeringen fortsatt deltar aktivt i det internationella erfarenhetsutbytet om samstämmighetsfrågor, samt sprider information om politiken och förankrar den i en bredare aktörskrets, såväl i Sverige som internationellt.

Utskottet anser vidare, liksom regeringen, att samstämmighet och samverkan mellan olika politikområden ställer stora krav på såväl Regeringskansliets interna organisation som dess externa kontakter med myndigheter och internationella mellanstatliga och icke-statliga organisationer (s.k. non-governmental organizations, NGO). Utskottet vill härvid erinra om att riksdagen i sitt beslut om politiken för global utveckling (bet. 2003/04:

UU3), i ett tillkännagivande, underströk vikten av ett klargörande kring frågan var samordningsansvaret för politiken för global utveckling skall ligga.

Utskottet konstaterar att det inom regeringen finns ett ansvarigt statsråd och att Utrikesdepartementet uppbär ansvar för samordningen av politiken för global utveckling.

Utskottet konstaterar vidare att en omfattande intern fortbildningsinsats inom Regeringskansliet, syftande till att sprida och förankra kunskapen om den svenska utvecklingspolitiken hos departementens medarbetare, genomfördes under hösten 2004.

Politiken för global utveckling, vars grundtanke är att dess mål, perspektiv och huvuddrag skall genomsyra alla politikområden, är till sin natur departementsöverskridande. En interdepartemental referensgrupp med uppgift att förenkla och förbättra arbetet över departementsgränserna har därför inrättats inom Regeringskansliet.

Utskottet konstaterar att det därutöver har inrättats ett antal interdepartementala arbetsgrupper som är orienterade mot specifika sakfrågor. Exempelvis tillsattes under hösten 2004 en särskild interdepartemental arbetsgrupp med uppgift att bl.a. stödja ett mer systematiskt och effektivt arbete i genomförandet och uppföljningen av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 från år 2000 om kvinnor, fred och säkerhet. Vidare har en interdepartemental arbetsgrupp för mänskliga rättigheter inrättats inom Regeringskansliet vars syfte bl.a. är att öka kunskapen och medvetenheten om de mänskliga rättigheterna och deras nationella och internationella aspekter.

Utskottet välkomnar att koordineringsfrågorna, i enlighet med riksdagens tillkännagivande från år 2003, finns redovisade i skrivelse 2004/05: 161 och konstaterar att ansvaret för den interna arbetsfördelningen och organisationen inom Regeringskansliet ligger hos regeringen. Utskottet förutsätter att den samordnande funktionen också ikläder sig rollen att vara pådrivande för att politiken för global utveckling skall få genomslag inom alla politikområden.

Utskottet anser att de motionsvis framförda synpunkter som presenterats ovan, t.ex. rörande inrättandet av en enhet för främjande av övergång till demokrati, en s.k. transitionsenhet, inom Utrikesdepartementet, innehåller intressanta aspekter, men avhåller sig i övrigt från att göra formella uttalanden om Regeringskansliets organisation och ansvarsfördelningen inom regeringen.

Utskottet konstaterar vidare att Sida uppbär en särställning bland myndigheterna i fråga om betydelse för politikens genomförande. Utskottet delar regeringens bedömning att den administrativa integrationen av utlandsmyndigheter där både Utrikesdepartementet och Sida är verksamma kommer att underlätta arbetet med ett tydligare ansvar för genomförandet av politiken.

Utskottet vill också understryka vikten av att respektive politikområde tar sitt ekonomiska ansvar för politikens genomförande, såvida det inte är fråga om direkt utvecklingssamarbete.

Med vad som ovan anförts avstyrker utskottet motionerna 2004/05:U4 (c) yrkande 1, 2004/05:U5 (kd), 2004/05:U19 (kd) yrkande 1, 2004/05:U21 (fp) yrkande 3, 2004/05:U22 (fp) yrkande 1, 2004/05:U261 (mp) yrkande 5, 2004/05:U331 (kd) yrkandena 4, 7 och 9 samt 2005/06:U349 (kd) yrkande 12.

Skrivselernas struktur och innehåll

Motionerna

I den enskilda motionen 2004/05:U23 (mp) yrkande 3 anförts att begreppet ”globala nyttigheter”, i enlighet med propositionen, bör användas i skrivelsen i stället för termen ”globala utmaningar”. I den enskilda motionen 2004/05:U22 (fp) yrkande 6 anförts att regeringen i avsnittet om den globala dagordningen bör uppta fredsfrågan (under rubriken EU:s roll för politiken för global utveckling).

I den enskilda motionen 2004/05:U23 (mp) yrkande 4 anförts att avsnitt som belyser utmaningar, målkonflikter och problemställningar i framtida skrivelser bör bli mer problematiserande och utförliga samt ge en mer specifik redovisning när det gäller de områden som riksdagen gjort tillkännagivanden om.

I kommittémotion 2004/05:U20 (v) yrkande 1 menar motionären att man i kommande skrivelser bör inrikta sig på de stora utmaningarna när det gäller att skapa samstämmighet mellan olika politikområden och utifrån dessa redogöra för hur man försökt att ta itu med dem. I yrkande 2 anförts att regeringen i kommande skrivelser bör utgå från vad som sägs i miljömålsproposition 2004/05:150, där man redogör för de faktiska förhållanden som råder när det gäller rättvis förbrukning av världens resurser.

I den enskilda motionen 2004/05:U3 (mp) yrkande 3 krävs att regeringen i kommande skrivelser skall ange hur arbetet med implementeringen av de tillkännagivanden riksdagen gjort med anledning av propositionen Gemensamt ansvar – Sveriges politik för global utveckling utförts. I yrkande 4 krävs att regeringen specifikt skall redovisa vilka åtgärder inom EU:s krishanteringskapaciteter som berör global utvecklingspolitik.

I kommittémotion 2004/05:U20 (v) yrkande 9 anförts att den svenska krigsmaterielexportpolitiken skall få en plats i regeringens kommande skrivelser om den globala utvecklingspolitiken.

I den enskilda motionen 2004/05:U23 (mp) yrkande 8 anförts att regeringen torde vara väl medveten om den kraftiga kritiken mot svensk vapenexport och hur man inom ramen för PGU-betänkandet valt att inte problematisera detta i relation till fattigdomsbekämpningsmålen. I partimo-

tion 2005/06:U276 (mp) yrkande 2 anförs att kommande skrivelser om Sveriges politik för global utveckling skall redovisa samstämmigheten mellan satsningar på krigsmaterielexport och fattigdomsbekämpning.

I den enskilda motionen 2004/05:U3 (mp) yrkande 2 anförs att regeringen fortsättningsvis under egen rubrik skall ta upp samordningen inom försvarsområdet mot globalpolitiken och där redovisa såväl försvarsmaterielhantering som budgetmedelsanvändning och övriga försvarsbeslut med påverkan på internationella relationer.

I den enskilda motionen 2004/05:U298 (s) krävs att regeringen årligen gör en samlad redogörelse för svensk politik, speciellt vad gäller den svenska handelspolitiken inom ramen för återrapportering av politiken för global utveckling.

I den enskilda motionen 2004/05:U3 (mp) yrkande 7 krävs att en noggrannare analys av relationen mellan ekonomisk tillväxt och hållbar utveckling i minst tre dimensioner för fattiga länder företas.

I kommittémotion 2004/05:U20 (v) yrkande 3 anförs att regeringen i kommande skrivelser skall utgå från mer heltäckande perspektiv rörande begreppet ekonomisk tillväxt. I yrkande 4 anförs att regeringen i kommande skrivelser skall presentera en mer ingående redogörelse för Sveriges agerande i IMF och Världsbanken och för hur Sverige agerat för att stärka u-ländernas position i IMF och Världsbanken så att den svenska IMF- och världsbankspolitiken tillsammans med övrig global utvecklingspolitik kan utvärderas ur ett samstämmighetsperspektiv.

I yrkande 5 menar motionären att regeringen i kommande skrivelser rörande den globala utvecklingspolitiken, när det exempelvis gäller förhållandet mellan makroekonomisk stabilitet, ekonomisk tillväxt och fattigdomsbekämpning, måste problematisera sin redovisning. I yrkande 6 anförs att regeringen i kommande skrivelser inte bara skall redogöra för att den agerar i IMF och Världsbanken utan att den också utförligare redogör för hur den agerar i IMF och Världsbanken.

I partimotion 2005/06:U311 (v) yrkande 16 samt i kommittémotion 2004/05:U20 (v) yrkande 7 anförs att regeringen i kommande skrivelser om den globala utvecklingspolitiken regelmässigt måste inkludera en redovisning av hur man har tagit till vara och utvecklat genusaspekterna såsom det anges i FN:s resolution 1325 och att kvinnors roll och möjlighet till medverkan över huvud taget bör redovisas utförligare när det gäller förebyggandet av konflikter.

I yrkande 8 anförs att barnets rätt till konst och kultur och barnets rättigheter måste lyftas fram i kommande skrivelser om Sveriges politik för global utveckling samt att åtgärder vidtagna när det gäller att värna barnets rättigheter i allmänhet redovisas.

Utskottets överväganden

Utskottet konstaterar inledningsvis att den gruppering av huvuddragen som presenteras i regeringens skrivelse 2004/05:161 Sveriges politik för global utveckling inte helt överensstämmer med motsvarande gruppering som riksdagen presenterade i betänkande 2003/04:UU3 Sveriges politik för global utveckling. Huvuddraget ”globala gemensamma nyttigheter”, vars definition och innehåll vid tidpunkten för riksdagens beslut om politiken för global utveckling ännu inte var till fullo färdigbearbetad (och som alltså är föremål för utredning i en gemensam internationell arbetsgrupp), har i regeringens skrivelse fått ge plats åt ett huvuddrag vars benämning är ”globala utmaningar” och som härrör sig till ”globala ödesfrågor” såsom ”världsfattigdomen, konflikter och terrorism, spridningen av smittsamma sjukdomar, miljöförstöring inklusive klimatförändringar” (skr. 2004/05:161 Sveriges politik för global utveckling).

Utskottet ser ett värde i att så långt möjligt hålla fast vid de grundläggande ställningstaganden som gjordes i samband med riksdagens beslut i december 2003 om den svenska politiken för global utveckling. Utskottet förutsätter därför att regeringen återkommer i nästa skrivelse med en mer utförlig förklaring till vad som motiverar en ändring av huvuddraget ”globala gemensamma nyttigheter” – vilket är ett internationellt vedertaget begrepp – till ”globala utmaningar”.

Utskottet konstaterar vidare att de motionsvis framförda kraven på förbättringar och preciseringar vad avser skrivelsernas innehåll och utformning, måste ses i ljuset av att politiken för global utveckling liksom arbetet med att finna lämpliga och heltäckande former för redovisningen av densamma, alltså befinner sig i ett inledningsskede. Det är utskottets förhoppning att såväl politikens metoder och instrument som redovisningen av måluppfyllelse, eventuella målkonflikter och problem gradvis kommer att förbättras och förtydligas i takt med att politiken omsätts i praktisk handling. Utskottet anser att flera av de förslag som framförs i de ovan återgivna motionerna rymmer intressanta idéer och tankar som kan vara till hjälp i detta arbete.

Vad avser den av motionärerna efterfrågade redovisningen av hur regeringen har verkställt de tillkännagivanden som riksdagen har gjort med anledning av propositionen Gemensamt ansvar. Sveriges politik för global utveckling, konstaterar utskottet – avseende tillkännagivandet rörande politiken för global utveckling och krigsmaterielexporten – att utredningen om översynen av riktlinjerna för krigsmaterielexporten (SOU 2005:9) presenterades i februari 2005 och att frågan är under fortsatt beredning inom Regeringskansliet.

Vad gäller det andra tillkännagivandet – angående en regelbunden skrivelse från regeringen om verksamheten inom Internationella valutafonden, Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna – konstaterar utskottet att regeringen i mars 2005 inkom med skrivelse 2004/05:54 Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken och de regi-

onala utvecklingsbankerna under 2003/04. Utskottet behandlade denna skrivelse i betänkande 2004/05:UU8 Verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna under 2003/04.

Vad avser det tredje tillkännagivandet – angående koordineringsfrågorna inom Regeringskansliet – konstaterar utskottet att regeringen i skrivelse 2004/05:161 Sveriges politik för global utveckling lämnar en redovisning av hur detta arbete fortskrider. Frågor rörande koordineringsansvaret får en fylligare behandling på annan plats i detta betänkande.

När det gäller krigsmaterielexporten noterar utskottet att regeringen i skrivelse 2004/05:161 Sveriges politik för global utveckling presenterar som sin målsättning ”att den svenska krigsmaterielexporten skall ske på ett sätt som inte motverkar en global utveckling”. Regeringen konstaterar i anslutning härtill att utredningen om översyn av riktlinjerna för krigsmaterielexport (SOU 2005:9) som presenterades i februari 2005 föreslår att ”de svenska riktlinjerna skall integreras med kriterierna i EU:s uppförandekod för vapenexport”.

Utskottet vill understryka att frågor rörande krigsmaterielexporten är av central betydelse och förutsätter att framtida skrivelser ger en fyllig och allsidig behandling i ämnet som också beaktar de målsättningar, perspektiv och huvuddrag som utgör kärnan i den svenska politiken för global utveckling.

Utskottet vill erinra om att föreliggande skrivelser måste ses i perspektiv av en mer omfattande redovisning som bl.a. innefattar den av regeringen avgivna skrivelsen om verksamheten i Internationella valutafonden (IMF), Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna under 2003/04 (skr. 2004/05:54). Därutöver förtjänar att nämnas den redovisning av Sveriges handelspolitik som ges i regeringens skrivelse 2005/06:9 Ökad välfärd och global utveckling – svensk handelspolitik i WTO:s Doharunda.

Utskottet konstaterar att politiken för global utveckling skall genomsynas av rättighetsperspektivet och de fattigas perspektiv. Respekten för de mänskliga rättigheterna, demokrati, jämställdhet mellan kvinnor och män och barnets rättigheter utgör centrala beståndsdelar av rättighetsperspektivet.

Utskottet konstaterar vidare att Sverige arbetar aktivt för genomförande och uppföljning av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 från år 2000 om kvinnor, fred och säkerhet samt för att stärka jämställdhetsperspektivet i alla fredsfrämjande insatser, att öka kvinnors deltagande i fredsprocesser och att förstärka skyddet för särskilt utsatta kvinnor och flickor.

Utskottet vill vidare, liksom regeringen, understryka den grundläggande principen att alla människor skall ges möjlighet att delta i beslutsprocesser som berör dem samt att fattiga kvinnors, mäns och barns behov, intressen och förutsättningar skall synliggöras.

Med vad som ovan anförts avstyrker utskottet motionerna 2004/05:U3 (mp) yrkandena 2– 4 och 7, 2004/05:U20 (v) yrkandena 1– 9, 2004/05:U22 (fp) yrkande 6, 2004/05:U23 (mp) yrkandena 3, 4 och 8, 2004/05:U298 (s), 2005/06:U276 (mp) yrkande 2 och 2005/06:U311 (v) yrkande 16.

Några inslag i politiken för global utveckling

Motioner

Motionären bakom den enskilda motionen 2004/05:U3 (mp) yrkande 10 menar att det är viktigt att säkerställa att "växtskydd" inte innebär genförändrade grödor eller kemikaliebaserade metoder för jordbruket. I samma motion (yrkande 11) anför motionären att regeringen måste ompröva den politiska formel som i dag lyder: "att de internationella regelverken för handel och miljö måste vara ömsesidigt stödjande" till att lyda: "de internationella regelverken för hållbar utveckling är överordnande regelverken för främjande av handel". Vidare anføres (yrkande 12) att regeringen måste återkomma med preciseringar och skärpningar för företagens åtaganden och ansvar gentemot miljön och sociala sammanhang.

Motionären bakom den enskilda motionen 2004/05:U23 (mp) yrkande 5 menar att regeringens förpliktelse skall vara att verka för att bättre definiera vad hållbar skuld är, för att de s.k. illegitima skulderna helt skall avskrivas, för att ekologisk skuld ska inkluderas i balanserna samt för att IMF:s egna reserver skall tas i anspråk för finansiering av en bättre utformad skuldhantering än den som HIPC (Heavily Indebted Poor Countries Initiative) hittills har iscensatt. I yrkande 6 anføres att Sverige skall verka för att initiera arbetet med tvingande regler för miljö och socialt hänsynstagande för företag. I yrkande 9 anføres att globala skatter inte skall få ersätta insatser på biståndsområdet.

I den enskilda motionen 2005/06:K453 (mp) yrkande 6 anser motionärerna att regeringen bör utreda huruvida sättet att ställa krav på de låntagande ländernas inhemska politik är förenligt med Sveriges politik för global utveckling.

I den enskilda motionen 2004/05:U3 (mp) yrkande 9 krävs att regeringens policy och hantering av fattiga länders skulder skall fastställas efter aktuella avslutade förhandlingar med samarbetspartierna.

Utskottets överväganden

Utskottet anser, liksom regeringen, att ett hållbart nyttjande av naturresurser och omsorg om miljön är centrala förutsättningar för global utveckling. Miljöförstöring och utarmning av naturresurser är en orsak både till människors fattigdom och till konflikter och en konsekvens av dessa. Tillverkningen, spridningen och användningen av alltfler och mer komplexa produkter ger upphov till ett flertal av våra miljöproblem, såsom klimatförändringar, spridning av farliga kemikalier och utarmande av naturresurser.

Utskottet delar vidare regeringens åsikt att miljöfrågornas gränsöverskridande karaktär nödvändiggör samverkan mellan den nationella politiken för hållbar utveckling och politiken för global utveckling. Utskottet konstaterar att Utrikesdepartementet, Jordbruksdepartementet och Miljö- och sam-

hällsbyggnadsdepartementet arbetar med frågor om hållbart nyttjande av naturresurserna och omsorg om miljön i relation till politiken för global utveckling.

Utskottet konstaterar att frågan om genetiskt modifierade organismer med koppling till växtskyddsområdet har studerats närmare inom ramen för Internationella växtskyddskonventionen (IPPC) sedan några år. Standarden för riskvärdering har som följd av detta kompletterats med skyddsåtgärder m.m. som riktar in sig särskilt på detta område. Sverige verkar inom ramen för standardarbetet också för att jordbrukets kemikalieanvändning alltid beaktas.

Utskottet anser, liksom regeringen, att de internationella regelverken för handel och miljö måste vara ömsesidigt stödjande och noterar att målsättningen om en hållbar utveckling återfinns i inledningsavsnittet till Världshandelsorganisationens (WTO) grundstatuter. Vad avser den motionsvis väckta frågan om företagens ansvar och åtaganden gentemot miljön och sociala sammanhang, konstaterar utskottet att regeringen, genom initiativet Globalt ansvar, vilket syftar till att främja svenska företags arbete för bl.a. mänskliga rättigheter och miljö, arbetar med att uppmuntra företag att i ökad utsträckning integrera sociala och miljömässiga aspekter i sina handelsrelationer.

Utgångspunkten för Globalt ansvars verksamhet är de internationella konventioner och normer för företag som formuleras i OECD:s riktlinjer för multinationella företag¹ samt FN-initiativet Global Compact's tio principer².

Utskottet konstaterar vidare att Sverige, i syfte att främja de svenska företagens sociala ansvar, utgår från internationella konventioner, såsom ILO:s konventioner om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet, vilka etablerar en global ”lägsta anständighetsnivå”. Utskottet noterar även att regeringen har givit Sida i uppdrag att ta fram riktlinjer för sitt arbete med företagens sociala ansvar.

Utskottet noterar att regeringen i skrivelsen presenterar en rad målsättningar rörande användningen och spridandet av farliga kemikalier. Exempelvis avser Sverige att bidra till att minska användningen av farliga kemikalier och att förbättra omhändertagandet av farligt avfall samt minska fattiga människors exponering för dessa. Utskottet noterar vidare att regeringen prioriterar förhandlingar om en global kemikaliestrategi. Sverige strävar efter att få till stånd internationella åtgärder mot tungmetaller och att ytterligare kemikalier skall läggas till Stockholms- och Rotterdamkonventionerna.

¹ OECD:s riktlinjer för multinationella företag uppmanar företag att bl.a. bidra till ekonomisk, social och miljömässig utveckling i syfte att uppnå en hållbar utveckling, respektera de mänskliga rättigheterna för de individer som påverkas av deras verksamhet i linje med värdregeringens internationella skyldigheter och åtaganden samt stimulera uppbyggnad av lokal kapacitet.

² Enligt Global Compact's tio principer skall företagen bl.a. stödja och respektera skydd för internationella mänskliga rättigheter inom den sfär som de kan påverka, stödja försiktighetsprincipen vad gäller miljörisker, ta initiativ för att främja större miljömässigt ansvarstagande och uppmuntra utveckling och spridning av miljövänlig teknik.

Utskottet konstaterar att Sverige inom EU verkar aktivt för en ny lagstiftning (förordning) om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals, Reach).

Utskottet konstaterar vidare att Sverige bistår utvecklingsländerna kunskaps- och resursmässigt med att bygga upp regelverk och institutioner inom kemikalieområdet. Sverige bidrar även med kunskap för att utvecklingsländerna skall ha möjlighet att etablera nationella utbildningar om kemikaliekontroll som inbegriper lagstiftning och tillämpning av lagstiftning, tillsyn och toxikologi.

Utskottet vill, liksom regeringen, understryka att fattiga människor ofta är särskilt utsatta för risken att exponeras för farliga kemikalier och farligt avfall i sitt dagliga liv. Utskottet välkomnar därför att regeringen lägger vikt vid arbetet med förebyggande kemikaliekontroll. Vidare är insatser för att stödja en övergång från användande av DDT till alternativa bekämpningsmetoder av malaria viktiga.

Vad gäller frågan om hållbar skuldbörda för de fattigaste länderna konstaterar utskottet att IMF och Världsbanken i september 2005 godkände G 8-förslaget om hundra procentig avskrivning av de mest skuldyngda låginkomstländernas skulder till de multilaterala finansiella institutionerna (Världsbanken, IMF och Afrikanska utvecklingsbanken). I enlighet med Världsbankens beslut skall de fattigaste och mest skuldyngda ländernas skulder helt avskrivas fr.o.m. den 1 juli 2006. Det krav som ställs på länderna är att de har gått igenom det program (Heavily Indebted Poor Countries, HIPC) för skuldavskrivning som Världsbanken driver.

Utskottet vill dock erinra om att den nu beslutade skuldavskrivningen endast omfattar ett begränsat antal fattiga och skuldyngda stater samt endast de skulder som dessa stater har till de ovan nämnda multilaterala finansiella institutionerna. Den skuldbörda som utgörs av privata långivares krediter till de aktuella staterna består. Utskottet anser att arbetet med skuldavskrivningar måste fortgå, liksom ansträngningarna att fastställa betydelsen av "hållbar skuld". Vidare bör frågan om vilka krav som kan ställas på låntagarländerna analyseras ytterligare.

Utskottet konstaterar att Sverige verkar aktivt för att de givarländer som inte når upp till det uppsatta biståndsvolyymmålet på 0,7 % av bruttonationalinkomsten (BNI) ökar sina biståndsvolymer. Utskottet anser, liksom regeringen, att innovativa finansieringskällor, såsom den internationella finansieringsfaciliteten (IFF) och globala skatter, för dessa länder, kan förbjuda en närmare granskning.

Med vad som ovan anförts avstyrker utskottet motionerna 2005/06:K453 (mp) yrkande 6, 2004/05:U3 (mp) yrkandena 9–12 och 2004/05:U23 (mp) yrkandena 5, 6 och 9.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Mål, målkonflikter och huvuddrag, punkt 1 (m, c)

av Gunilla Carlsson i Tyresö (m), Göran Lindblad (m), Björn Hamilton (m) och Annika Carlsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om mål, målkonflikter och huvuddrag. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:U307 yrkande 14 och avslår motionerna 2004/05:U3 yrkande 1, 2004/05:U19 yrkande 3, 2004/05:U21 yrkande 2, 2004/05:U22 yrkandena 2–5, 2004/05:U23 yrkandena 1 och 2, 2004/05:U278 yrkande 1, 2004/05:U331 yrkandena 5 och 6, 2005/06:U253, 2005/06:U336 yrkande 8 och 2005/06:U383 yrkande 4.

Ställningstagande

Vi anser att målet för Sveriges politik för global utveckling uttryckligen skall vara FN:s millenniemål, med tillägget att främja de mänskliga rättigheterna och demokrati.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi framför. Vårt förslag lämnas med anledning av motion 2004/05:U307 yrkande 14.

2. Mål, målkonflikter och huvuddrag, punkt 1 (fp)

av Birgitta Ohlsson (fp) och Gabriel Romanus (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om mål, målkonflikter och huvuddrag. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:U21 yrkande 2 och 2005/06:U336 yrkande 8 och avslår motionerna 2004/05:U3 yrkande 1, 2004/05:U19 yrkande 3,

2004/05:U22 yrkandena 2–5, 2004/05:U23 yrkandena 1 och 2, 2004/05:U278 yrkande 1, 2004/05:U307 yrkande 14, 2004/05:U331 yrkandena 5 och 6, 2005/06:U253 och 2005/06:U383 yrkande 4.

Ställningstagande

Folkpartiet anser att varje människa har rätt att leva ett liv i fred och frihet. Mänskliga rättigheter är universella. Det politiska system som bäst tillvaratar och tillförsäkrar människor dessa grundläggande rättigheter är det demokratiska styrelseskicket. Demokrati är därför det enda styrelseskick som är människan värdigt. Demokrati medför positiva effekter som gynnar utvecklingen i varje land. Makthavare som vill bli omvalda bör följaktligen ha ett intresse av att genomföra samhällliga förbättringar.

En demokratisk utveckling av världens länder ligger därför också i Sveriges intresse. Genom demokratins inneboende strukturer och mekanismer främjas respekt för mänskliga rättigheter, miljöförstöring kan motverkas och frihandel och ekonomisk tillväxt stimuleras. Påtvingade internationella och nationella befolkningsomflyttningar kan långsiktigt förhindras. Krigsriskerna mellan länder minskar. Folkpartiet menar därför att det övergripande målet för svenskt utvecklingssamarbete skall vara demokrati.

I september 2000 antog alla FN:s medlemsländer utmaningen att före 2015 uppnå åtta mål: halvera fattigdomen, förbättra utbildningen för både pojkar och flickor, främja jämställdhet, minska mödra- och barnadödligheten, stoppa spridningen av malaria, hiv/aids och andra sjukdomar, främja en hållbar utveckling och öka biståndet. Alla dessa mål är viktiga och relevanta. Men trots att miljarder människor fortfarande lever i diktaturer under förtryck och i misär, innehåller millenniemålen inte ett ord om vikten av demokrati eller mänskliga rättigheter. Det går knappast att halvera fattigdomen i världen utan att förbättra mänskliga rättigheter eller stödja utvecklingen mot demokrati. Inte heller kan man förbättra utbildningen eller mödravården, om folket inte får en chans att välja ledare som avser att genomföra sådana reformer.

I samband med FN-toppmötet hösten 2005 lanserade FN:s utvecklingsorgan UNDP sin årliga rapport. Rapporten slår fast att implementeringen av millenniemålen varit allt annat än tillfredsställande. I många fall handlar det om ovilja att dela med sig av makten till folket, som då skulle ha möjlighet att kräva sina rättigheter – politiska, ekonomiska och sociala.

Millenniemålen är sedan länge beslutade och antagna av FN:s medlemsländer. Dock behöver det inte hindra Sverige från att inkludera ett demokratimål i nästa millenniemålsrapport, vilken beräknas presenteras våren 2006. Det skulle skicka en viktig signal till övriga givar- och mottagarländer. Om inte större satsningar på demokratiutveckling görs, kommer FN:s mål för minskad fattigdom aldrig att uppnås, varken 2015 eller senare.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi framför. Vårt förslag lämnas med anledning av motionerna 2004/05:U21 yrkande 2 och 2005/06:U336 yrkande 8.

3. Mål, målkonflikter och huvuddrag, punkt 1 (kd)

av Rosita Runegrund (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om mål, målkonflikter och huvuddrag. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:U19 yrkande 3, 2004/05:U331 yrkandena 5 och 6 samt 2005/06:U383 yrkande 4 och avslår motionerna 2004/05:U3 yrkande 1, 2004/05:U21 yrkande 2, 2004/05:U22 yrkandena 2–5, 2004/05:U23 yrkandena 1 och 2, 2004/05:U278 yrkande 1, 2004/05:U307 yrkande 14, 2005/06:U253 och 2005/06:U336 yrkande 8.

Ställningstagande

Inom utvecklings- och biståndspolitiken är mänskliga rättigheter såväl ett medel som ett mål. Den svenska politiken för global utveckling måste ha det grundläggande kravet på mänskliga rättigheter som utgångspunkt. Det är en nödvändighet i utvecklingssamarbetet att hela biståndet genomsyras av mänskliga rättigheter samt att specifika MR-projekt prioriteras. På så sätt främjas människovärdet samt möjligheten att höja levnadsnivån för de fattigaste.

Kristdemokraterna anser att det i regeringens skrivelser om den svenska politiken för global utveckling finns brister vad gäller kvantifierbarhet. En mängd mål radas upp, men redovisningen av den genomförda politiken är ofta luddigt beskriven. Kristdemokraterna inser att det naturligtvis inte går att kvantifiera alla mål (exempelvis när det gäller förhandlingar på internationell nivå där Sverige ”driver” vissa frågor), men tyvärr är den aktuella skrivelsen i nästan alla avseenden för vagt och oprecist formulerad.

I och med att tydliga och mätbara mål inte sätts upp, är det dessutom svårt att bedöma om politiken har varit verkningsfull eller ej. Här måste regeringen påskynda sitt arbete att utarbeta lämpliga kvantifierbara mål och metoder. Detta är viktigt, inte minst med tanke på att det är svårt att förbättra sig, om man inte vet vad som skall förbättras.

För att kunna mäta genomslaget för den nya politiken är det nödvändigt, anser Kristdemokraterna, att regeringen tydliggör vilka mål man har för olika politikområden och vilka problem man vill lösa. För att nå dit är det nödvändigt att genomföra inventeringar och att regeringens olika departement upprättar tydliga mätbara mål, och delmål, som man vill uppnå inom givna tidsramar.

Det är uppenbart att det kommer att uppstå målkonflikter där utvecklingsmålen kommer att stå emot andra mål. För att kunna följa vilka vägval regeringen gör och vilken betydelse fattigdoms- och rättighetsperspektivet har för regeringens beslut behövs det verktyg som identifierar målkonflikter och säkerställer att utvecklingsmålen har företräde.

Den nuvarande bristen på målhierarkier ökar risken avsevärt för målkonflikter mellan t.ex. biståndet och orimliga handelsregler. Vi ser mänskliga rättigheter, fattigdomsbekämpning och demokrati som icke förhandlingsbara överordnade mål som skall vara styrande för den förda utvecklingspolitiken.

Bristen på transparens är till viss del en följd av bristen på krav på konsekvensanalys och brist på operativa mål för politiken. En del av politikens beslut fattas i t.ex. mellanstatliga forum som EU, Världsbanken och IMF. Just därför blir redovisning av problem, uppsättande av mål och hantering av enskilda fall speciellt viktiga när det gäller Sveriges agerande i dessa institutioner.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad jag framför. Mitt förslag lämnas med anledning av motionerna 2004/05:U19 yrkande 3, 2004/05:U331 yrkandena 5 och 6 samt 2005/06:U383 yrkande 4.

4. Mål, målkonflikter och huvuddrag, punkt 1 (v)

av Sermin Özürküt (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om mål, målkonflikter och huvuddrag. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:U278 yrkande 1 och 2005/06:U253 samt avslår motionerna 2004/05:U3 yrkande 1, 2004/05:U19 yrkande 3, 2004/05:U21 yrkande 2, 2004/05:U22 yrkandena 2–5, 2004/05:U23 yrkandena 1 och 2, 2004/05:U307 yrkande 14, 2004/05:U331 yrkandena 5 och 6, 2005/06:U336 yrkande 8 och 2005/06:U383 yrkande 4.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att det finns behov av ökad öppenhet i hur regeringen hanterar målkonflikter. För att det skall vara möjligt måste regeringen tydligare redovisa vilka problem man ser inom de olika målområdena och vilka operativa mål man har inom givna tidsperioder.

Vänsterpartiet anser att klass- och könsförhållandena inverkar på samhällets utveckling och påverkas av den internationella politiska utvecklingen. I regeringens proposition *Gemensamt ansvar: Sveriges politik för global utveckling* (2002/03:122) ersattes de tidigare fem biståndsmålen med två s.k. perspektiv.

Det ena perspektivet betonade kampen mot fattigdomen och det andra bestod i det s.k. rättighetsperspektivet. Därmed finns det stor risk för att könsmaktsperspektivet får en andrarangsroll, både när det gäller kampen mot fattigdom och kampen för rättvisa.

För att eliminera risken för att detta sker bör den svenska globala utvecklingspolitiken också kännetecknas av ett tredje perspektiv – könsmaktsperspektivet.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad jag framför. Mitt förslag lämnas med anledning av motionerna 2004/05:U278 yrkande 1 och 2005/06:U253.

5. Konsekvensanalys och samstämmighet, punkt 2 (c)

av Annika Qarlssoon (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om konsekvensanalys och samstämmighet. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:U4 yrkandena 2–4 och 2004/05:U24.

Ställningstagande

En stor brist i regeringens resultatskrivelse 2004/05:161 är att den i så hög grad utgörs av vaga rapporter rörande vad olika departement och myndigheter gör. Det är svårt att utläsa vad regeringen prioriterar och vilka målsättningar som finns. Framför allt saknar vi nya, mätbara mål för hur politiken på ett mer samstämmigt sätt skall bidra till en globalt hållbar och rättvis utveckling.

Det handlar exempelvis om vilka ambitioner regeringen har för att finna alternativ till hur de fattigaste ländernas skulder kan avskrivas, om vilka instrument och förslag Sverige skall presentera för skuldavskrivningar när det råder enighet om att HIPC (Heavily Indebted Poor Countries) inte räcker.

Ger man t.ex. stöd till en utförsäljning av IMF:s guldreserver eller kommer man att lägga förslag till globala oberoende skuldsaneringsfunktioner? Vilka strategier och planer har regeringen för att öka de fattigaste människornas inflytande i de globala institutionerna? Vilka ambitioner och mål har regeringen för att minska odemokratiska informella beslutsformer i handelsavtal och förhandlingar?

Riksdagen har understrukit behovet av ”inventeringar” av problem- och konsekvensanalyser av olika politikområden. Regeringen bör tydligare klargöra vilka mål man har för olika politikområden och vilka problem man vill lösa. Detta är grundläggande för att det skall gå att mäta vilket genomslaget för den nya politiken är. För att kunna följa regeringens hantering av målkonflikter är det nödvändigt att det införs krav på konsekvensanalyser där just fattigdoms- och rättighetsperspektivet skall vara tongivande.

Det skall kunna gå att följa vilka vägval regeringen gör och vilken betydelse fattigdoms- och rättighetsperspektivet har för regeringens beslut. Regeringen bör till nästa års redovisning av Sveriges politik för global utveckling komma med en förbättrad redovisning i enlighet med det ovan nämnda.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad jag framför. Mitt förslag lämnas med anledning av motionerna 2004/05:U4 yrkandena 2–4 och 2004/05:U24.

6. PGU och Regeringskansliets organisation, punkt 4 (fp)

av Birgitta Ohlsson (fp) och Gabriel Romanus (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om PGU och Regeringskansliets organisation. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:U21 yrkande 3 och avslår motionerna 2004/05:U4 yrkande 1, 2004/05:U5, 2004/05:U19 yrkande 1, 2004/05:U22 yrkande 1, 2004/05:U261 yrkande 5, 2004/05:U331 yrkandena 4, 7 och 9 samt 2005/06:U349 yrkande 12.

Ställningstagande

Sedan den 1 juli 2004 har man inom det tjeckiska utrikesdepartementet bildat en ”Unit for promotion of transitions” som ska koordinera Tjeckiens egen utrikespolitik, arbetet inom EU-institutionerna och FN och stödet till icke-statliga organisationer så att politiken inte skall förlora fokus utan ständigt ha främjandet av övergång till demokrati för ögonen. Arbetet skall rikta sig till såväl länder som redan har inlett en förändringsprocess som länder där man inte ser några framsteg. I början kommer arbetet att koncentrera sig till Burma, Kuba och Vitryssland.

Den svenska politiken gentemot dessa länder, som till många andra diktaturer, har länge saknat fokus och tydliga målbeskrivningar. Biståndet har inte använts i den utsträckning det varit möjligt för att främja demokrati-strävande organisationer. Målet för fattigdomsbekämpning har aldrig fått en fungerande definition, och trots miljardbelopp och decennier av svenskt stöd till länder som Vietnam, Eritrea, Zimbabwe, Kuba och Tanzania har

demokratiseringsprocesserna aldrig kommit i gång. När biståndet väl har dragits in för att kränkningar av mänskliga rättigheter blivit för uppenbara har politiken inte lyckats formulera om målen och aktivt försökt bidra till förändringar.

Den svenska utrikespolitiken skulle vinna mycket i trovärdighet genom att lära av det tjeckiska exemplet och på allvar formulera tydliga mål om att vi skall främja övergång till demokrati i biståndsländer i första hand. Därför menar Folkpartiet att UD borde inrätta en enhet för främjande av övergång till demokrati i samarbetsländerna.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi framför. Vårt förslag lämnas med anledning av motion 2004/05:U21 yrkande 3.

7. Skrivelsernas struktur och innehåll, punkt 5 (mp)

av Lotta Hedström (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skrivelsernas struktur och innehåll. Därmed [ökänd inställning] riksdagen motion 2004/05:U20 yrkande 2, bifaller motion 2004/05:U23 yrkande 8 och avslår motionerna 2004/05:U3 yrkandena 2–4 och 7, 2004/05:U20 yrkandena 1 och 3–9, 2004/05:U22 yrkande 6, 2004/05:U23 yrkandena 3 och 4, 2004/05:U298, 2005/06:U276 yrkande 2 och 2005/06:U311 yrkande 16.

Ställningstagande

Miljöpartiet anser att regeringen torde vara väl medveten om den kraftiga kritiken mot den svenska vapenexporten och hur man inom ramen för PGU-betänkandet valt att inte problematisera detta i relation till fattigdomsbekämpningsmålen. Kritiken kvarstår och blir inte mildare av att frågan, trots de tilläggsdirektiv som riksdagen gav vid behandlingen av PGU i december 2003, behandlas så påtagligt summariskt i den i år framlagda Krigsmaterielutredningen. Vi menar att motsvarande redovisning av hur PGU-målen uppfylles ”korsvis” skall redovisas i den årliga krigsmaterielexportrapporten.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad jag framför. Mitt förslag lämnas med anledning av motion 2004/05:U23 yrkande 8.

8. Några inslag i politiken för global utveckling, punkt 6 (mp)
av Lotta Hedström (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om några inslag i politiken för global utveckling. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:U3 yrkandena 9–12, 2004/05:U23 yrkandena 5, 6 och 9 samt 2005/06:K453 yrkande 6.

Ställningstagande

Miljöpartiet anser att det är av fundamental betydelse för en hållbar utveckling att de stora internationellt verkande företagens sociala och miljömässiga hantering underställs MEA, dvs. *Multilateral Environmental Agreements*, som finns inom FN:s ram samt de mänskliga rättighetskonventioner som reglerar arbets- och anställningsförhållanden.

Med andra ord skall inte ett ”ömsesidigt stödjande” förhållande råda mellan handelsavtal och dessa, utan handeln skall underordnas dessa globala ramverk. De frivilliga åtaganden som görs inom Global Compact och Globalt ansvar är en början men är inte bindande och således otillräckliga.

Svenska regeringens ansvar för att hindra spridningen av farliga kemikalier, främst inom ramen för Reachavtalet, i EU är inte alls säkrat ännu, och behöver utföras med större fasthet och stramare regleringar gentemot kemikalieindustrin.

Slutligen vad skuldavskrivning för världens fattiga länder anbelangar behövs en definition av vad *hållbar skuld* innebär, som utgår från de skuldsatta ländernas förmåga att uppfylla millenniemålen.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad jag framför. Mitt förslag lämnas med anledning av motionerna 2004/05:U3 yrkandena 9–12, 2004/05:U23 yrkandena 5, 6 och 9 samt 2005/06:K453 yrkande 6.

Särskilt yttrande

Skrivelsernas struktur och innehåll, punkt 5 (v, mp)

Lotta Hedström (mp) och Sermin Özurküt (v) anför:

En brist i regeringens skrivelser är att man nöjer sig med att göra en uppräkningslista av vad man gjort eller håller på att göra på olika områden. Det har fått till resultat att man blandat stort och smått, blandat stora övergripande frågor och underordnade frågor utan att ange någon form av prioritering. Därmed blir helhetsperspektivet svårt att urskilja. Det blir inte heller tydligt var de stora problemen finns. Vi anser att riksdagen i framtiden, i stället för en uppräkningslista av en serie åtgärder, bör få en skrivelse som klarlägger vari motsägelserna mellan åtgärder på olika politikområden ligger och som tydligare redovisar hur regeringen hanterar målkonflikter. För att det skall vara möjligt måste regeringen öppet redovisa vilka problem man ser inom de olika målområdena och vilka operativa mål man har inom givna tidsperioder.

Vi vill därutöver se en skrivelse av mer problematiserande karaktär. Vi tror att en sådan skulle främja debatten och i längden vara mer konstruktiv. Exempel på sådan problematiserande frågeställning är: Vilken politik skall Sverige föra i EU på handelspolitikens område så att man undviker att komma i konflikt med fattigdomsperspektivet och rättighetsperspektivet?

Framtida skrivelser bör inrikta sig på de stora utmaningarna när det gäller att skapa samstämmighet mellan olika politikområden och hur regeringen försökt att ta itu med dem. Detta skulle sannolikt skapa större överskådlighet och en klarare bild av de åtgärder regeringen vidtagit.

En rättvis globalisering förutsätter en rättvis förbrukning av världens naturresurser och att alla länder tar sitt ansvar för omställningen till en hållbar utveckling. Beräkningar som gjorts för Sverige, liksom övriga delar av den industrialiserade världen visar att vi släpper ut mer föroreningar och förbrukar långt mer resurser än vad som är långsiktigt hållbart, vi inkräktar på det globala miljöutrymmet.

Med andra ord lever vi i Sverige inte på ett sådant sätt att det kan kallas hållbart och solidariskt. I stället tar (eller bestjäl) vi andra människor på deras rättmätiga miljöutrymme och resurser. Det bistånd och annat stöd vi ger vissa fattiga länder uppväger inte på långa vägar vår – i ett globalt perspektiv – slösande livsstil.

Vi anser att kommande skrivelser bör utgå från vad som sägs i miljöförordningen (prop. 2004/05:150), som redogör för de faktiska förhållanden som råder när det gäller förbrukningen av världens resurser.

Vi anser att ekonomisk tillväxt också kan skapa miljöproblem som gör fattiga människor ännu fattigare. Det vi benämner ekonomisk tillväxt kan även innefatta sådant som bidrar till minskat välstånd och till sämre hälsa

och välbefinnande, t.ex. ökade luftföroreningar och dåligt dricksvatten. Vi anser att regeringen i kommande skrivelser bör utgå från ett mer heltäckande perspektiv när det gäller begreppet ”ekonomisk tillväxt”.

Vi anser att regeringen i kommande skrivelser bör presentera en mer ingående redogörelse för Sveriges agerande i IMF och Världsbanken och för hur Sverige agerat för att stärka u-ländernas position i IMF och Världsbanken så att den svenska IMF- och världsbankspolitiken tillsammans med övrig global utvecklingspolitik kan utvärderas ur ett samstämmighetsperspektiv.

Vi anser att det är svårt att skapa makroekonomisk stabilitet och ekonomisk tillväxt och samtidigt bekämpa fattigdomen. Det blir för det mesta fattigdomsbekämpningen som får stryka på foten. Sverige avviker inte på något sätt från andra länder i IMF och Världsbanken. I regeringens kommande skrivelser rörande den globala utvecklingspolitiken vad gäller förhållandet mellan makroekonomisk stabilitet, ekonomisk tillväxt och fattigdomsbekämpning måste redovisningen problematiseras. Vidare anser Vi att en redovisning som endast talar om att regeringen agerar i IMF och Världsbanken är otillräcklig. I kommande skrivelser bör regeringen utförligare redogöra för hur den agerar i IMF och Världsbanken.

Sverige exporterar krigsmateriel. Regeringen har tidigare i ett otal sammanhang alltid framhållit att Sverige har den mest restriktiva krigsmateriel-exportpolitiken i världen. I regeringens skrivelse om den globala utvecklingspolitiken är det nu knäpp tyst – och det är en tystnad som ekar genom alla officiella dokument som rör utvecklingspolitiken.

Den svenska krigsmaterielexporten har hittills motiverats försvarspolitiskt. Under kalla kriget rättfärdigade man krigsmaterielexporten genom att förklara att man med den kunde finansiera det svenska försvaret. I dag är den säkerhetspolitiska situationen fullständigt förändrad. Behovet av ett stormaktsförsvaret i miniatyr finns inte längre. Nyligen framlades en utredning som syftar till att försöka rättfärdiga svensk krigsmaterielexport utifrån näringspolitiska utgångspunkter. Ett nytt projekt med ännu ett dyrt stridsflygplan planeras tillsammans med bl.a. Frankrike. Samtidigt som detta sker nämns inget i regeringens skrivelse. Det torde minst sagt vara rimligt om den svenska krigsmaterielexportpolitiken fick en plats i regeringens skrivelse om den globala utvecklingspolitiken.

Vi anser att FN:s resolution 1325 (2000) bekräftar den viktiga roll som kvinnor spelar i fråga om konfliktförebyggande, konfliktlösning och fredsuppbyggande samt betonar betydelsen av deras lika deltagande och fulla medverkan i alla strävanden att bevara och främja fred och säkerhet och behovet av att öka deras roll vid beslutsfattandet med avseende på konfliktförebyggande och konfliktlösning.

De positiva sidorna när det gäller den globala utvecklingen i form av fattigdomsbekämpning, demokratiarbete, förbättrade samhällsstrukturer m.m. har en viktig funktion när det gäller att förebygga konflikter. Det är därför av mycket stor betydelse att kvinnors roll och kvinnors kompetens,

kunnande och erfarenheter tas till vara och inkluderas i dessa processer. Lokala kvinnliga nätverk och organisationer kan härvidlag vara av väsentlig betydelse.

Det är därmed av stor betydelse att personer som sänds ut på olika internationella uppdrag, t.ex. av Sida, har en gedigen kunskap i genusfrågor, könsmaktsordning och kvinnors utsatthet. Genomgående måste genusperspektivet i alla former inkluderas inom området global utveckling.

Vi anser att kommande skrivelser om den globala utvecklingspolitiken regelmässigt måste inkludera en redovisning av hur man har tagit till vara och utvecklat genusaspekterna såsom det anges i FN:s resolution 1325 och att kvinnors roll och möjlighet till medverkan över huvud taget bör redovisas utförligare när det gäller förebyggandet av konflikter.

Vi anser vidare att frågor som rör utbildning och kultur utgör en viktig del av den globala utvecklingspolitiken. Till detta område hör naturligtvis barns rättigheter och barns rätt till utbildning och kultur. Vi noterar att FN:s konvention om barnets rättigheter inte nämns en enda gång i regeringens skrivelse 2004/05:161 om global utveckling.

Att vi i detta sammanhang påpekar detta beror på att det i artikel 31 förklaras att konventionsstaterna erkänner barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder samt rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet. Konventionsstaterna skall vidare respektera och främja barnets rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet och uppmuntra tillhandahållandet av lämpliga och lika möjligheter för kulturell och konstnärlig verksamhet samt rekreations- och fritidsverksamhet. I artikel 17 i konventionen förklaras också att staterna skall uppmuntra produktion och spridning av barnböcker. Vi anser att barnets rätt till konst och kultur och barnets rättigheter bör lyftas fram i kommande skrivelser om Sveriges politik för global utveckling samt att åtgärder vidtagna när det gäller att värna barnets rättigheter i allmänhet redovisas.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelse 2004/05:4

Regeringens skrivelse 2004/05:4 Sveriges politik för global utveckling.

Följdmotioner med anledning av skr. 2004/05:4

2004/05:U3 av Lotta Hedström (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen i kommande skrivelser för varje politikområde anger målkonflikter, problem och utmaningar på ett specifikt sätt.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen fortsättningsvis under egen rubrik tar upp samordningen inom försvarsområdet mot globalpolitiken och där redovisar såväl försvarsmaterielhanteringen som budgetmedelsanvändning och övriga försvarsbeslut med påverkan på internationella relationer.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen i kommande skrivelser anger hur arbetet med implementeringen av de tillkännagivanden riksdagen gjort med anledning av propositionen Gemensamt ansvar – Sveriges politik för global utveckling utförts.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen specifikt redovisar vilka åtgärder inom EU:s krishanteringskapaciteter som berör global utvecklingspolitik.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en noggrannare analys av relationen mellan ekonomisk tillväxt och hållbar utveckling i minst tre dimensioner för fattiga länder företas.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringens policy och hantering av fattiga länders skulder fastställs efter aktuella avslutade förhandlingar med samarbetspartierna.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att säkerställa att växtskydd inte innebär genförändrade grödor eller kemikaliebaserade metoder för jordbruket.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen omprövar den politiska formel som i dag lyder: ”att de internationella regelverken för handel och miljö måste vara ömsesidigt stödjande” till att lyda: ”de internationella regelverken för hållbar utveckling är överordnande regelverken för främjande av handel”.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen återkommer med preciseringar och skärpningar för företagens åtaganden och ansvar gentemot miljön och sociala sammanhang.

2004/05:U4 av Agne Hansson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett förtydligande av rollen för samordningsfunktionen på UD.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om problem- och konsekvensanalyser av politikområden.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det skall kunna gå att följa vilka vägval regeringen gör och vilken betydelse fattigheds- och rättighetsperspektivet har för regeringens beslut.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en förbättrad redovisning av Sveriges politik för global utveckling.

2004/05:U5 av Rosita Runegrund m.fl. (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att konkretisera politiken för global utveckling och definiera hur och av vem samordningen mellan olika politikområden och mellan Sida och alla dess kontaktytor skall genomföras och upprätthållas.

Skrivelse 2004/05:161

Regeringens skrivelse 2004/05:161 Sveriges politik för global utveckling.

Följdmotioner med anledning av skr. 2004/05:161

2004/05:U19 av Rosita Runegrund och Holger Gustafsson (båda kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att samordningsarbetet för PGU bör vara departementsövergripande, i syfte att ställa lika och tydliga krav på alla departement med samverkan för en effektiv utvecklingspolitik från svensk horisont.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att konkretisera politiken för global utveckling.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om behovet av att utveckla tydliga och kvantifierbara
(mätbara) metoder och mål.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om förslagen i OECD:s DAC-analys 2005 när det gäller
Sveriges politik för global utveckling (PGU).

2004/05:U20 av Alice Åström m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att man i kommande skrivelser bör inrikta sig på de
stora utmaningarna när det gäller att skapa samstämmighet mellan
olika politikområden och utifrån dessa redogöra för hur man för-
sökt att ta itu med dem.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att kommande skrivelser bör utgå från vad som sägs
i miljömålsproposition 2004/05:150, där man redogör för de fak-
tiska förhållanden som råder när det gäller rättvis förbrukning av
världens resurser.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att kommande skrivelser skall utgå från mer heltäck-
ande perspektiv rörande begreppet ekonomisk tillväxt.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att den i kommande skrivelser presenterar en mer
ingående redogörelse för Sveriges agerande i IMF och Världsban-
ken och för hur Sverige agerat för att stärka u-ländernas position i
IMF och Världsbanken så att den svenska IMF- och Världsbanks-
politiken tillsammans med övrig global utvecklingspolitik kan utvärde-
ras ur ett samstämmighetsperspektiv.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att regeringens kommande skrivelser rörande den
globala utvecklingspolitiken när det exempelvis gäller förhållandet
mellan makroekonomisk stabilitet, ekonomisk tillväxt och fattig-
domsbekämpning problematiserar sin redovisning.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att den i kommande skrivelser inte bara redogör för
att den agerar i IMF och Världsbanken utan att den också utförlig-
are redogör för hur den agerar i IMF och Världsbanken.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att kommande skrivelser om den globala utvecklings-
politiken regelmässigt måste inkludera en redovisning av hur man
har tagit till vara och utvecklat genusaspekterna såsom det anges i

FN:s resolution 1325 och att kvinnors roll och möjlighet till medverkan över huvud taget bör redovisas utförligare när det gäller förebyggandet av konflikter.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om att barnets rätt till konst och kultur och barnets rättigheter lyfts fram i kommande skrivelser om Sveriges politik för global utveckling samt att åtgärder vidtagna när det gäller att värna barnets rättigheter i allmänhet redovisas.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om att den svenska krigsmaterielexportpolitiken får en plats i regeringens kommande skrivelser om den globala utvecklingspolitiken.

2004/05:U21 av Cecilia Wigström m.fl. (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om att det övergripande målet för svenskt utvecklings-samarbete skall vara demokrati.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om att UD bör inrätta en enhet för främjande av övergång till demokrati i samarbetsländerna.

2004/05:U22 av Harald Nordlund (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om utvärdering av den interparlamentariska gruppens insatser.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om att relatera politiska ställningstaganden till det övergripande målet om hållbar utveckling.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om att till huvuddraget Konflikthantering och säkerhet tillföra fredssträvan och icke-våldsmetoder.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om att till Rättighetsperspektivet tillföra ett icke-våldsperspektiv.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om att till Rättighetsperspektivet och Fattiga människors perspektiv på utveckling tillföra ett tredje perspektiv, Fredsperspektivet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om att i avsnittet Den globala dagordningen uppta fredsfrågan i avsnittet om EU:s roll för politiken för global utveckling.

2004/05:U23 av Lotta Hedström (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att kommande resultatskrivelser klart anger både uppnåendemål, delmål och genomförandemål, var och av vem de specificerade målsättningarna fastslagits samt de övergripande målsättningarna i betänkande 2003/04:UU3 Sveriges politik för global utveckling.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att kommande resultatskrivelser skall redovisa målkonflikter mellan verksamhetsområden i enlighet med tidigare framförda krav.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att begreppet ”globala nyttigheter”, i enlighet med propositionen, i stället för termen ”globala utmaningar” används i denna skrivelse.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att avsnitt som belyser utmaningar, målkonflikter och problemställningar i framtida skrivelser blir mer problematiserande och utförliga samt ger en mer specifik redovisning när det gäller de områden som riksdagen gjort tillkännagivanden om.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en hållbar skuldbörda.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om regler för företag.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om den svenska vapenexporten.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att verka för att globala skatter inte skall få ersätta insatser på biståndsområdet.

2004/05:U24 av Agne Hansson m.fl. (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nya, mätbara mål för hur politiken på ett mer samstämt sätt skall bidra till en global hållbar och rättvis utveckling.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004

2004/05:U261 av Lotta Hedström m.fl. (mp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att den under riksdagsåret 2004/05 bör redovisa var i administrationen och i vilken form den avser att skapa koordineringsfunktionen för den sammanhållna globalpolitiken, enligt tillkännagivande i december 2003.

2004/05:U278 av Alice Åström m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att den öppet redovisar vilka problem man ser inom de olika målområdena och vilka operativa mål man har inom givna tidsperioder.

2004/05:U298 av Pär Axel Sahlberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en samlad redogörelse för svensk politik när det gäller handelspolitiken årligen inom ramen för åiterrapportering av politiken för global utveckling.

2004/05:U307 av Gunilla Carlsson i Tyresö m.fl. (m):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att målet för Sveriges politik för global utveckling uttryckligen skall vara FN:s millenniemål, med tillägget att främja de mänskliga rättigheterna och demokrati.

2004/05:U331 av Rosita Runegrund m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om krav på den funktion som skall samordna styrning, genomförande och utvärdering av utvecklingspolitiken inom regeringen och att den ges mandat att vara "vakthund" vad gäller underlag inför regeringsbeslut och agera pådrivare för att se till att den svenska utvecklingspolitiken verkligen implementeras på departementen och i den faktiskt förda politiken.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tydligare inventeringar av problem och formulering av mål för utvecklingspolitiken på olika områden.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det inom ramen för samordningen av den sammanhållna politiken för global utveckling utarbetas verktyg för att identifiera och lösa målkonflikter mellan främjande av fattigdomsbekämpning och andra politiska mål och att insynen i hur regeringen hanterar målkonflikter måste öka.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se till att den sammanhållna utvecklingspolitiken "får fäste" på respektive departement genom att fortbildning för medarbetarna i dessa frågor erbjuds.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tydliggöra rågången mellan vad som är att betrakta som bistånd och andra delar av utvecklingspolitiken, och att de senare skall finansieras inom ramen för varje enskilt politikområde.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:K453 av Ulf Holm m.fl. (mp):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda huruvida sättet att ställa krav på de låntagande ländernas inhemska politik är förenligt med Sveriges politik för global utveckling.

2005/06:U253 av Alice Åström m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den svenska globala utvecklingspolitiken, förutom kampen mot fattigdomen och för rättighetsperspektivet, bör innehålla ytterligare ett perspektiv – könsmaktsperspektivet.

2005/06:U276 av Peter Eriksson m.fl. (mp, -):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att i kommande resultatskrivelser om Sveriges politik för global utveckling redovisa samstämmigheten mellan satsningar på krigsmaterielexport och fattigdomsbekämpning.

2005/06:U311 av Lars Ohly m.fl. (v):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den svenska globala utvecklingspolitiken regelmässigt bör inkludera en redovisning av hur man har tagit till vara och utvecklat genusaspekterna såsom det anges i FN:s resolution 1325 och att kvinnors roll och möjlighet till medverkan över huvud taget bör redovisas utförligare när det gäller förebyggandet av konflikter.

2005/06:U336 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall lägga till ett demokratimål i sin nästa millenniemålsrapport.

2005/06:U349 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utvärderingen av PGU:n bör utföras av en oberoende organisation.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det behövs ett kansli inom Statsrådsberedningen som ansvarar för sammanställning av departementens bidrag till politiken för global rättvisa, återrapportering av den förda politiken,

framställning av bakgrundsanalyser, initierandet av interdepartementala arbetsgrupper och identifiering av departementsöverskridande frågor inom politikområdet.

2005/06:U383 av Holger Gustafsson m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att målet för svensk ”Politik för global utveckling” (PGU) skall ta sin utgångspunkt i det grundläggande kravet på mänskliga rättigheter.